

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Regiony i gminy wdrażające strategię współpracy UE z Afryką

(C/2025/289)

Sprawozdawca: Guido MILANA (IT/Renew Europe), radny gminy Olevano Romano

I. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Przypomina deklarację Schumana z dnia 9 maja 1950 r., w której rozwój kontynentu afrykańskiego uznano za jedno z najważniejszych zadań Europy. Zauważa, że Komitet Regionów oraz stowarzyszenia lokalne i regionalne z basenu Morza Śródziemnego działające w tym kontekście powołały w 2010 r. Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Samorządów Lokalnych i Regionalnych (ARLEM) w celu zapewnienia władzom lokalnym i regionalnym głosu w procesie eurośródziemnomorskim.
2. Podkreśla wagę stosunków UE–Afryka dla wspierania odpornych gospodarek, rozwoju zrównoważonego i wspólnego dobrobytu na obu kontynentach oraz przyznaje, że, biorąc pod uwagę szybki wzrost demograficzny, urbanizację oraz presję na usługi publiczne, miasta i regiony afrykańskie mają do odegrania zasadniczą rolę w rozwoju kontynentu poprzez podejścia, w ramach których priorytetowe znaczenie miałyby zrównoważenie środowiskowe, odporność na zmianę klimatu oraz sprawowanie rządów sprzyjające włączeniu społecznemu.
3. Stwierdza, że stosunki UE z Afryką, które powinny opierać się na celach zrównoważonego rozwoju i powszechnych prawach człowieka, muszą być rozpatrywane z całościowej perspektywy z uwzględnieniem wielopoziomowego sprawowania rządów, w którym wszystkie szczeble władzy publicznej odgrywają zbiorową rolę w owocnej współpracy, zważywszy że kontynent afrykański jest najbliższym sąsiadem Europy.
4. Przyznaje, że mimo że niektóre niedawne inicjatywy europejskie uwzględniają różnorodność kontynentu afrykańskiego, po prawie 20 latach współpracy w ramach partnerstwa Afryka–UE należy zreformować stosowane w nim narzędzia i sposoby działania, by skupić się bardziej na wynikach, zgodnie z potrzebami partnerów afrykańskich.
5. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje plany państw członkowskich, lecz dostrzega potrzebę ich koordynacji. Popiera apel o położenie większego nacisku na zwiększenie inwestycji prywatnych, zacieśnienie współpracy i promowanie odpornego rozwoju infrastruktury przy jednoczesnym poszanowaniu priorytetów narodów afrykańskich. Zwraca uwagę, że regiony i miasta w UE zawarły już formalne umowy o partnerstwie z państwami, regionami i miastami na kontynencie afrykańskim, co zapewnia im ważne, czasami długoletnie doświadczenie w rozwijaniu stosunków partnerskich.
6. Podkreśla pilną potrzebę przyjęcia nowego podejścia w sytuacji geopolitycznej charakteryzującej się nieuczciwą i nierówną konkurencją między mocarstwami ze względu na większą rolę Chin i Rosji, opóźnieniami w realizacji celów zrównoważonego rozwoju (CZR) oraz niestabilnością polityczną niektórych krajów afrykańskich, zwłaszcza w pasie Sahelu, oraz apeluje o przegląd ram interwencji strategicznej Unii Europejskiej.
7. Podkreśla znaczenie odnowionego partnerstwa Afryka–Europa w celu sprostania wyzwaniu związanemu ze szczepionkami oraz określenia najlepszych środków rozwoju lokalnych zdolności w zakresie produkcji szczepionek w Afryce, aby zapewnić długoterminowe bezpieczeństwo i autonomię kontynentu w dziedzinie zdrowia. Wnosi, by – w czasie gdy w krajach afrykańskich rozprzestrzenia się wirus mpox i w Unii Europejskiej rośnie liczba zachorowań – Rada, Komisja oraz europejskie organy medyczne wysłały szczepionki tam, gdzie są potrzebne. Opowiada się za ścisłą współpracą między UE a krajami afrykańskimi, aby także w przyszłości nie dopuścić do sytuacji, kiedy pojedyncze przypadki zakażeń rozrastają się do rozmiarów pandemii.

8. Przypomina, że władze lokalne i regionalne mają istotne znaczenie dla realizacji CZR, ponieważ zgodnie z szacunkami OECD 65 % z 169 celów szczegółowych leżących u podstaw 17 CZR nie może zostać osiągniętych bez ich odpowiedniego zaangażowania i stosownej koordynacji z nimi. Podkreśla, że kluczowe znaczenie dla osiągnięcia tych celów ma poprawa równouprawnienia płci, i wzywa do uwzględnienia kwestii płci we wszystkich inicjatywach związanych ze sprawowaniem władzy na szczeblu lokalnym oraz z CZR na obu kontynentach.

9. Przypomina, że położenie niektórych regionów najbardziej oddalonych Unii Europejskiej w bezpośrednim sąsiedztwie Afryki stanowi wyraźny atut w partnerstwie Afryka–UE oraz że w strategii europejskiej na rzecz współpracy z Afryką należy uwzględnić strategię integracji regionalnej tych obszarów za pomocą podejścia opartego na szerszym sąsiedztwie.

10. Odnotowuje pozytywne skutki współpracy europejskiej w ramach partnerstwa Afryka–UE, lecz zaznacza, że na podstawie wcześniejszych dokonań należy znacznie zwiększyć dostrzegalność partnerstwa oraz wkład UE. Można to również osiągnąć w drodze systematycznej współpracy z samorządami lokalnymi i regionalnymi oraz ich stowarzyszeniami w terenie.

11. Podkreśla znaczenie zasady pomocniczości nie tylko dla UE, lecz również dla jej partnerów. Wzywa do włączenia władz szczebla niższego niż krajowy w krajach partnerskich w wytyczanie priorytetowych celów i wnosi, by rządy krajów partnerskich pokazały, w jaki sposób zostaną one zaangażowane w realizację projektów.

12. Ostrzega, że udane partnerstwo wymaga bezpośredniego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych partnerów, i uważa, że decentralizacja i lokalizacja działań Unii Europejskiej w Afryce mają zasadnicze znaczenie dla zmiany warunków życia mieszkańców miast i regionów afrykańskich i dla promowania takich wartości, jak demokracja i dobre rządy.

13. Zwraca się o zwiększenie zdolności delegatur Unii Europejskiej do współpracy z instytucjami szczebla niższego niż krajowy, a także ich uprawnień w tym zakresie. Wymaga to utworzenia punktów kontaktowych ds. władz lokalnych w delegaturach, które to punkty powinny pomagać w koordynacji działań na rzecz współpracy zdecentralizowanej Unii Europejskiej, gdyż brakuje bardziej systematycznych narzędzi monitorowania działań w związku z zapowiadaniem zamknięciem portalu partnerstwa „Drużyna Europy”.

14. Zwraca się do Komisji oraz do Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, by traktowały samorządy lokalne i regionalne na równi z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i w tym celu powołały w swoim obrębie pełnoprawną jednostkę ds. samorządów lokalnych i regionalnych.

15. Wzywa do wprowadzenia rygorystycznego mechanizmu monitorowania pomocy finansowej dla Afryki, w tym regularnych audytów, sprawozdań z postępów i oceny końcowej. By zapobiegać korupcji, należy ukierunkować fundusze na konkretne projekty oparte na jasnych kryteriach skuteczności. Zwraca się ponadto o monitorowanie wykorzystania funduszy w czasie rzeczywistym i o zawieszanie finansowania w przypadku nieprawidłowości

16. Ponawia stanowczo swój apel o ponowne zawarcie linii budżetowej przeznaczonej na wspieranie władz lokalnych i regionalnych oraz współpracy zdecentralizowanej w kwocie odpowiadającej linii budżetowej dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego w kolejnych wieloletnich ramach finansowych Komisji, a także o przekrojowe włączenie samorządów lokalnych i regionalnych do różnych instrumentów i programów Komisji oraz delegatur. Musi to iść w parze z bardziej systematycznym mechanizmem monitorowania wsparcia dla władz lokalnych i regionalnych w unijnych instrumentach finansowania zewnętrznego. Zachęca do przyjęcia wskaźnika lokalizacji w celu oceny wszystkich zewnętrznych interwencji UE, tak jak ma to miejsce w przypadku płci lub nierówności.

17. Przypomina Komisji o wadze odróżnienia samorządów lokalnych i regionalnych od społeczeństwa obywatelskiego i podkreśla, że europejskie władze lokalne i regionalne utrzymują kontakty z afrykańskimi odpowiednikami w różnych dziedzinach, takich jak kształcenie, usługi komunalne, infrastruktura, gospodarczy rozwój terytorialny i wsparcie dla sprawowania władzy na szczeblu lokalnym. Apeluje do Komisji o włączenie samorządów lokalnych i regionalnych oraz stowarzyszeń międzynarodowych reprezentujących je na szczeblu kontynentalnym i krajowym w konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim i nietradycyjnymi podmiotami, by zapewnić ich udział w kształtowaniu polityki rozwojowej.

18. Zwraca się do Komisji i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) o zadbanie o to, by punkty kontaktowe ds. władz lokalnych i regionalnych w delegaturach UE obchodziły Dzień Europy 9 maja oraz organizowały coroczne dialogi ze stowarzyszeniami władz lokalnych i regionalnych w celu wymiany dobrych praktyk w ramach konkretnych działań tematycznych.

19. Przypomina, że nie ma obecnie dokładnych, szczegółowych i wyczerpujących danych statystycznych na temat całkowitej kwoty, którą władze lokalne i regionalne przeznaczają na współpracę rozwojową, na temat priorytetowych obszarów współpracy czy też zaangażowanych w to zasobów ludzkich, choć te informacje mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia spójności i synergii inicjatyw z celami partnerstwa UE–Afryka. Zaznacza, że niezbędne jest zapewnienie UE instrumentów statystycznych i narzędzi oceny działań na rzecz współpracy zdecentralizowanej podejmowanych przez europejskie władze lokalne i regionalne.

20. Jest przekonany, że utworzenie platformy cyfrowej umożliwiłoby nawiązywanie kontaktów i zacieśnienie współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi UE realizującymi projekty w Afryce, punktami kontaktowymi władz lokalnych i regionalnych w delegaturach UE oraz samorządami lokalnymi na miejscu.

21. Wzywa Komisję Europejską do powierzenia punktom kontaktowym ds. władz lokalnych i regionalnych w delegaturach UE gromadzenia danych o wszystkich bieżących projektach samorządów lokalnych i regionalnych UE i państw członkowskich, co umożliwi UE zaliczenie współpracy zdecentralizowanej do inicjatyw Drużyny Europy.

22. Proponuje stworzenie instrumentu administracji lokalnej dla samorządów lokalnych i regionalnych w krajach partnerskich w celu zwiększenia i poprawienia zdolności administratorów szczebla lokalnego i regionalnego za pomocą szkoleń. Część finansowania rozwoju powinna zostać przeznaczona na obowiązkowe szkolenia.

23. Z zadowoleniem przyjmuje wspólny komunikat Komisji Europejskiej i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych pt. „Budowanie zrównoważonych partnerstw międzynarodowych jako Drużyna Europy” (JOIN (2024) 25 final). Ubolewa, że nie wspomniano w nim o roli władz lokalnych i regionalnych i jest przekonany, że europejskie miasta i regiony zaangażowane we współpracę zdecentralizowaną mogą wnieść prawdziwą wartość dodaną do inicjatyw Drużyny Europy dzięki ich zdolności do mobilizacji inwestorów i sektora prywatnego na swoich terytoriach w perspektywie długoterminowej w ramach partnerstw międzynarodowych. Domaga się, aby Komisja, punkty kontaktowe w delegaturach UE oraz państwa członkowskie zapewniły włączenie odpowiednich władz lokalnych i regionalnych do inicjatyw Drużyny Europy, zwłaszcza w ramach projektów Global Gateway i w niestabilnych sytuacjach.

24. Zachęca grupy polityczne w Parlamencie Europejskim do powołania organów strukturalnych współpracujących z podobnymi organami w krajach partnerskich na wzór już istniejących partnerstw, we współpracy z ich odpowiednikami z KR-u, i tym samym do zwiększenia zdolności przedstawicieli krajów partnerskich.

25. Apeluje o włączenie samorządów lokalnych i regionalnych w krajach partnerskich do inicjatyw Porozumienia Burmistrzów, by przyczynić się do przeciwdziałania zmianie klimatu. Zwraca uwagę, że w regionie Morza Śródziemnego pilnie potrzebne są konkretne lokalne działania na rzecz klimatu, ponieważ krajowe strategie polityczne nie odpowiadają najważniejszym wyzwaniom, dlatego działania powinny być dostosowane do lokalnych warunków i do potrzeb społeczności zamieszkujących dany obszar. W tym celu proponuje wykorzystanie udanego projektu CLIMA-MED i zachęca burmistrzów z południowego regionu Morza Śródziemnego do promowania partnerstwa między miastami z UE i spoza UE znajdującymi się w krajach śródziemnomorskich w ramach programu Interreg MED. Ponadto zaleca priorytetowe traktowanie projektów w zakresie odporności na zmiany klimatu, szczególnie projektów koncentrujących się na energii odnawialnej i rozwiązaniach opartych na zasobach przyrody.

26. Wzywa do rozwinięcia odbywającego się co dwa lata wspólnego forum KR-u i Komisji Europejskiej „Miasta i regiony na rzecz partnerstw międzynarodowych” (zwanego dawniej „konferencją poświęconą współpracy zdecentralizowanej”), do tworzenia platform cyfrowych zawierających jasne informacje o punktach kontaktowych i promowaniu zaproszeń do składania ofert dla władz lokalnych i regionalnych w krajach partnerskich oraz do dbania o dynamikę wymiany między forami.

27. Zobowiązuje się do wykorzystania tego forum do wzmocnienia powiązań i sojuszy między kluczowymi podmiotami biorącymi udział we współpracy zdecentralizowanej oraz realizacji CZR na poziomie regionalnym i ich lokalizacji. Przypomina, że wszystkie projekty finansowane lub wspierane w ramach tej współpracy powinny być w pełni dostosowane do CZR, zwłaszcza w obszarach takich jak działania w dziedzinie klimatu (CZR nr 13), zrównoważone miasta (CZR nr 11) i czysta energia (CZR nr 7). Przyjmuje z aprobatą zwłaszcza zacieśnienie współpracy między Unią Europejską a ONZ – w tym poprzez dialog polityczny UE–ONZ na temat lokalizacji CZR oraz poprzez promowanie modeli zrównoważonego rozwoju sprzyjających włączeniu społecznemu – by na forach międzynarodowych przedstawiać wspólną perspektywę.

II. PONOWNE ZDEFINIOWANIE PARTNERSTWA Z AFRYKĄ

Inkluzywne instrumenty finansowania wspierające władze lokalne i regionalne

28. Z zadowoleniem przyjmuje wejście w życie 14 czerwca 2021 r. rozporządzenia (UE) 2021/947 ustanawiającego Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, które jest kluczowym etapem w osiągnięciu konsolidacji, spójności i komplementarności szeregu instrumentów, oraz podkreśla potrzebę „wzmocnienia roli władz lokalnych jako podmiotów rozwoju”.

29. Uwzględnia wnioski zawarte w sprawozdaniu z oceny Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR – „Globalny wymiar Europy”) (1), w którym podkreślono, że zakres uprawnień Unii w zakresie działań zewnętrznych w coraz trudniejszych okolicznościach, w tym w niestabilnym środowisku lub na obszarach zagrożonych w konflikcie lub przedłużającym się kryzysie, wymaga bardziej zaawansowanej wiedzy i analizy.

30. Wyraża zaniepokojenie drugorzędną rolą przyznaną władzom lokalnym w ISWMR, o czym wspomniano w ocenie tego instrumentu (z marca 2024 r.), i ostrzega przed konsekwencjami zepchnięcia samorządów lokalnych na drugi plan, zważywszy, że są one niezbędnymi uczestnikami partnerstwa Afryka–UE.

31. Wzywa zatem Komisję do zastosowania się do zaleceń Rady (z dnia 24 czerwca 2024 r.) w sprawie dostępu do finansowania w ramach ISWMR oraz apeluje do Parlamentu o stworzenie nowej linii budżetowej dla władz lokalnych, tak by mogły w pełni uczestniczyć w opracowywaniu strategii, ugruntowywaniu wiedzy, realizacji oraz ocenie w ramach ISWMR i strategii Global Gateway.

32. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Global Gateway, która jest głównym instrumentem przeznaczonym dla partnerstw międzynarodowych, lecz ubolewa nad skromną rolą, którą przyznano w niej władzom lokalnym i regionalnym.

33. Zwraca uwagę na pierwszoplanową rolę sektora prywatnego we wdrażaniu Global Gateway i zaznacza, że istotna jest proaktywna mobilizacja władz lokalnych i regionalnych, zwłaszcza na Forach Biznesu UE–Afryka, by lepiej zrozumieć oczekiwania i szanse podmiotów prywatnych działających w Afryce, a także napotykaną przez nie trudności w inwestycjach.

34. Podkreśla decydującą rolę władz lokalnych i regionalnych oraz ich agencji – w tym organów nadzorujących mobilność, unieszkodliwianie odpadów, zdrowie, niebieską gospodarkę, gospodarkę wodną i energetykę, w tym wodór – w opracowywaniu i wdrażaniu partnerstw publiczno-prywatnych na szczeblu lokalnym. Powinny mieć one bezpośredni dostęp do finansowania inwestycji związanych z CZR i projektami opartymi na wartościach, ze szczególnym uwzględnieniem zielonej infrastruktury, społecznych projektów w zakresie energii odnawialnej i rozwiązań w zakresie zrównoważonej mobilności, bez pośrednictwa rządów.

35. Wnosi o stworzenie funduszu na rzecz afrykańskich władz szczebla niższego niż krajowy bezpośrednio dostępnego dla samorządów lokalnych i regionalnych w krajach partnerskich. Wziąwszy pod uwagę, że władze lokalne napotykają duże przeszkody w dostępie do finansowania krajowego i międzynarodowego, specjalny fundusz umożliwiłby im finansowanie projektów zaspokajających podstawowe potrzeby ludności na podstawie elastyczniejszych kryteriów wyboru projektów. W tym celu podczas następnej Międzynarodowej Konferencji w sprawie Finansowania Rozwoju należy pochylić się nad kwestią finansowania projektów władz lokalnych w zakresie rozwoju.

36. Wyraża uznanie dla postępów poczynionych w koordynacji instrumentów finansowania przeznaczonych na partnerstwo Afryka–UE, lecz odnotowuje, że niezbędne są wciąż duże wysiłki na rzecz powiązania krótkoterminowego szybkiego reagowania z działaniami długoterminowymi, szczególnie na obszarach konfliktów oraz w sytuacjach niestabilności.

37. Przyjmuje z zadowoleniem utworzenie przewidzianych przez Global Gateway platform inwestycyjnych w Pretorii, Nairobi i Abidżanie, aby zapewnić punkt dostępu organom i przedsiębiorstwom krajowym, a także krajom partnerskim. Odnotowuje niemniej, że istotne jest włączenie do nich władz lokalnych i regionalnych w celu zapewnienia spójności z polityką gospodarczą oraz lokalnymi planami inwestycyjnymi.

(1) Ocena instrumentów finansowania zewnętrznego Unii Europejskiej w wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020 i 2021–2027.

38. Proponuje zwiększenie wsparcia finansowego UE dla projektów w zakresie współpracy zdecentralizowanej między europejskimi i afrykańskimi władzami lokalnymi i regionalnymi. Pomocą tą, która nie byłaby warunkowa, zarządzałyby wspólnie europejskie władze lokalne i regionalne, aby ograniczyć korupcję i zoptymalizować wykorzystanie zasobów, zapewniając przejrzyste zarządzanie i konkretne wyniki.

39. Zaznacza ponadto, że te platformy inwestycyjne mogłyby również ułatwiać realizację projektów mających na celu wzmocnienie administracji lokalnej i regionalnej w zainteresowanych krajach.

40. Podkreśla kapitalne znaczenie udziału władz lokalnych i regionalnych w tworzeniu strategicznych, zrównoważonych i bezpiecznych korytarzy transportowych w Afryce zgodnie ze strategią Global Gateway (Dakar-Abidżan, Libreville-Ndżamena, Duala-Kampala, Dar es Salaam-Dżibuti, Durban-Lusaka itp.). Ich celem jest integracja afrykańskich i europejskich multimodalnych sieci transportowych zgodnie z ramami regionalnymi i kontynentalnymi oraz ich dostosowanie do potencjału gospodarczego Afrykańskiej Kontynentalnej Strefy Wolnego Handlu (AfCFTA).

41. Podkreśla w tym kontekście zasadniczą rolę miast średniej wielkości w strategii Global Gateway, które pełnią funkcję łączników i umożliwiają regionom zintegrowane działanie dzięki odejściu od tradycyjnego podziału na regiony miejskie i wiejskie. Miasta te doświadczają przy tym najszybszej urbanizacji, która wymaga od nich rozwijania usług i infrastruktury, choć nie posiadają tych samych zasobów co metropolie.

W kierunku struktury instytucjonalnej sprzyjającej współpracy zdecentralizowanej

42. Przypomina, że konieczne jest zapewnienie większego wsparcia dla samorządu lokalnego w Afryce, który jest podstawowym filarem demokracji, i ubolewa, że zależność afrykańskich miast i regionów od decyzji i finansów na szczeblu krajowym pozostaje jedną z głównych przeszkód we współpracy zdecentralizowanej między UE a Afryką.

43. Przypomina, że europejskie miasta i regiony odpowiadają za około 70 % PKB Unii Europejskiej i powinny mieć większy wpływ na wyznaczenie priorytetów partnerstwa Afryka-UE w dziedzinach, w których miasta i regiony mają na ogół istotny zakres odpowiedzialności.

44. Wzywa do propagowania sektorowego podejścia do współpracy zdecentralizowanej oraz do wspierania większego zaangażowania administracji lokalnej i regionalnej w wytyczanie priorytetów i działań w takich obszarach, jak energia, mobilność, łączność, środowisko i klimat.

45. Zwraca uwagę, że aktywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych we wdrażanie partnerstwa Afryka-UE umożliwia wzmocnienie międzykontynentalnej struktury instytucjonalnej, zwłaszcza w obliczu światowych kryzysów, i zwraca się do Komisji Europejskiej o włączenie ich w wyznaczenie priorytetów tego partnerstwa mających wpływ terytorialny (na przykład w dziedzinie efektywności energetycznej, środowiska, przystosowania się do zmiany klimatu, jakości sieci połączeń w transporcie, decentralizacji, reformy administracji publicznej oraz wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego).

46. Proponuje, aby jeden z powyższych obszarów był przedmiotem pilotażowego projektu współpracy, opracowanego i realizowanego przez władze lokalne i regionalne oraz finansowanego przez Komisję, za pośrednictwem projektu pilotażowego Parlamentu Europejskiego.

47. Podkreśla znaczenie inicjatywy nikozyjskiej dla współpracy między gminami europejskimi i libijskimi, gdyż jest to dobra praktyka dotycząca roli miast i regionów w europejskiej strategii współpracy z Afryką, zwłaszcza w sytuacjach niestabilności.

48. Proponuje, by Komisja aktywnie angażowała władze lokalne i regionalne w przygotowanie szczytów UE-UA i by przedstawicielki i przedstawiciele Komitetu Regionów brali udział w szczytach i posiedzeniach ministerialnych UE-UA.

49. Podkreśla znaczenie Afrykańskiej Kontynentalnej Strefy Wolnego Handlu (AfCFTA), której powstanie jest doskonałą okazją do transformacji gospodarczej Afryki. Zaleca, by władze lokalne i regionalne odgrywały większą rolę w jej wdrażaniu w celu wsparcia jej dążenia do zmniejszenia barier handlowych, do harmonizacji przepisów i norm oraz do poprawy inwestycji transgranicznych, co będzie sprzyjać integracji i współpracy regionalnej.

50. Podkreśla znaczenie dalszego rozwoju regionalnej współpracy gospodarczej i politycznej na kontynencie afrykańskim, w szczególności poprzez regionalne strefy wolnego handlu między państwami afrykańskimi.

51. Podkreśla wagę europejskiej współpracy terytorialnej (Interreg), w tym programów współpracy terytorialnej z afrykańskimi krajami partnerskimi i członkami jej struktur zarządzania, ponieważ jest to instrument wywierający bezpośrednio pozytywny wpływ na współpracę między regionami najbardziej oddalonymi a Afryką. Postuluje ponadto, by w przyszłej strategii w większym stopniu ją uznano i zwiększono jej potencjał.

52. Zachęca do tworzenia kanałów i platform dialogu politycznego między członkiniami i członkami Komitetu Regionów a odpowiednimi delegacjami Parlamentu Europejskiego. Proponuje udział członka Komitetu Regionów w posiedzeniach tych delegacji oraz zaleca powołanie organu ds. dialogu i koordynacji między członkiniami i członkami Komisji CIVEX w Komitecie Regionów a departamentami ds. Afryki oraz Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (MENA) w Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych.

53. Podkreśla wagę dokładnego określenia roli władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu i wcielaniu w życie europejskiej dyplomacji publicznej, zwłaszcza po to, by wesprzeć wysiłki delegatur UE w dialogu z obywatelami, sektorem prywatnym, mediami i społeczeństwami w Afryce oraz by zagwarantować pluralizm zainteresowanych stron.

54. Przypomina o pilnej potrzebie tworzenia silnych partnerstw, by zwalczać nielegalne przepływy finansowe między Afryką a Europą, i z aprobatą przyjmuje nową inicjatywę Drużyny Europy dotyczącą przeciwdziałania nielegalnym przepływom finansowym oraz transgranicznej przestępczości zorganizowanej. Proponuje, aby część przeznaczanego na tę inicjatywę budżetu w wysokości 450 mln EUR została wyasygnowana na utworzenie platformy ds. wymiany i analizy dobrych praktyk między organami administracji lokalnej i regionalnej na obu kontynentach w celu rozwinięcia ich wspólnych działań na rzecz zwalczania przestępstw finansowych.

Zwiększanie zdolności

55. Wzywa do wspierania budowania zdolności i wzmocnionej wymiany wiedzy fachowej z udziałem demokratycznie wybranych na szczeblu lokalnym i regionalnym przedstawicieli i przedstawicieli afrykańskich i europejskich, w celu wzmocnienia ram wyłaniania podmiotów szczebla niższego niż krajowy z państw członkowskich UE i Afryki, w tym młodych pokoleń, które będą brać udział w rzeczywistym wdrażaniu partnerstwa Afryka-UE.

56. Apeluje do Komisji Europejskiej o założenie wirtualnej akademii lokalnej i regionalnej administracji publicznej w celu rozwinięcia zdolności administracji lokalnej i regionalnej do urzeczywistnienia partnerstwa Afryka-UE.

57. Proponuje objęcie samorządów lokalnych i regionalnych w Afryce unijnymi programami wymiany: instrumentem pomocy technicznej i wymiany informacji (TAIEX) dla urzędników i ekspertów oraz programem współpracy partnerskiej dla urzędników instytucji publicznych.

58. Pochwala uruchomienie przez Komisję Europejską w kwietniu 2024 r. nowych inicjatyw regionalnych w Afryce w celu zwiększenia mobilności, w szczególności mobilności akademickiej oraz transferu wiedzy i umiejętności młodych ludzi. Podkreśla znaczenie zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w opracowywanie i wdrażanie tych inicjatyw, zwłaszcza w ramach nowej Afrykańsko-Europejskiej Akademii Młodzieży oraz w ramach działań z tytułu programu UNITWIN/Katedry UNESCO, który posiada już w niektórych krajach sieć katedr, aktywnie i skutecznie działającą na rzecz stosunków z kontynentem afrykańskim.

Migracja

59. Wzywa do ponownego przemyślenia polityki wizowej dla młodszych specjalistów, artystów i przywódców lokalnych, w tym zwłaszcza dla burmistrzów z krajów partnerskich, i sprzeciwia się porozumieniom zawieranim z krajami niedemokratycznymi, które otrzymują środki finansowe od UE za zatrzymywanie migrantów. Wnosi ponadto o zacieśnienie współpracy z krajami pochodzenia i tranzytu za pośrednictwem kompleksowych i wzajemnie korzystnych partnerstw w celu zwalczania handlu ludźmi i przemytu, aby zapobiec ofiarom śmiertelnym i wyjazdom o nieuregulowanym charakterze.

60. Ponawia apel do nowej Komisji Europejskiej, by zaproponowała prawodawstwo dotyczące legalnej migracji, które pomogłoby UE radzić sobie z problemami związanymi z niedoborem siły roboczej, wyludnieniem itp., zgodnie z podstawowymi zasadami i wartościami UE. Podkreśla potrzebę skoncentrowania się na podstawowych przyczynach migracji nieuregulowanej, wysiłkach na rzecz poprawy zarządzania granicami oraz bezpiecznych i legalnych drogach migracji.

61. Sprzeciwia się kryminalizacji osób ubiegających się o azyl i migrantów oraz podkreśla pilną potrzebę zwiększenia zdolności organów ścigania do zwalczania organizacji przestępczych i wyeliminowania ich nielegalnej działalności. UE powinna nadal ulepszać współpracę z organami ścigania oraz organami sądowymi państw, których krajowe ramy prawne są wykorzystywane przez przestępców⁽²⁾.

62. Zachęca Komisję do opracowania europejskiego planu rekrutacji zagranicznej siły roboczej w celu ułatwienia migracji pracowników z afrykańskich państw trzecich i podkreśla zarazem, że choć nie jest to panaceum na niedobór siły roboczej, to stanowi z pewnością istotną część rozwiązania. Przypomina w tym względzie o znaczeniu rozwijania odpowiednich możliwości szkolenia zawodowego oraz technicznego na szczeblu lokalnym. Ponieważ szkolenie zawodowe należy zasadniczo do kompetencji lokalnych, współpraca zdecentralizowana może znacznie pomóc afrykańskim samorządom lokalnym w rozwijaniu tej usługi z wykorzystaniem doświadczenia lokalnych partnerów europejskich.

63. Uważa, że władze lokalne i regionalne mogą również usprawniać komunikację publiczną UE na temat zjawisk migracyjnych, podpisywanie porozumień opartych na zasadzie wzajemnych korzyści – oprócz zastosowania podejścia warunkowego mającego na celu wynegocjowanie powrotu migrantów – oraz poprawę stosunków z krajami pochodzenia, co nabiera coraz większego znaczenia w obecnej sytuacji geopolitycznej.

Energia, badania naukowe i innowacje

64. Uznaje współzależność UE i Afryki w dziedzinie energii oraz znaczenie istniejącego partnerstwa dla sprawiedliwej i zrównoważonej transformacji energetycznej. Wzywa w tym celu do wzmożenia wysiłków na rzecz rozwoju potencjału Afryki w zakresie zielonej energii i wspierania jej ekologicznego przemysłowania.

65. Stwierdza, że samorzady lokalne i regionalne powinny odgrywać większą rolę w kształtowaniu oraz nawiązywaniu wzmocnionej współpracy UE i Afryki w dziedzinie energii poprzez rozwijanie lokalnych łańcuchów wartości, w tym w ramach afrykańsko-europejskiej inicjatywy „Zielona energia”.

66. Pochwala przyjęcie nowego wspólnego programu UA–UE na rzecz innowacji, którego celem jest szybsze przełożenie badań naukowych i innowacji na wymierny pozytywny wpływ w terenie, czyli na produkty, usługi, przedsiębiorstwa i miejsca pracy w Afryce i Europie.

67. Z zadowoleniem przyjmuje to, że cele programu opierają się na zasadach współtworzenia i współwłasności i są wzorowane na CZR, i odnotowuje, że władze lokalne i regionalne powinny bezpośrednio przyczynić się do jego realizacji w drodze wymiany wiedzy fachowej, zwłaszcza w dziedzinie rolnictwa, środowiska i biotechnologii.

68. Wzywa do ściślejszej współpracy UE i rządów afrykańskich, aby stworzyć możliwości gospodarcze i zawodowe, wspierając lokalne inkubatory, programy szkoleń i przedsiębiorczości oraz partnerstwa biznesowe, umożliwiając tym samym młodym absolwentom przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju w swoim kraju, co zmniejszy zależność od masowej emigracji.

69. Zaznacza, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania zasadniczą rolę w usuwaniu luk w innowacjach wskazanych w programie w pięciu priorytetowych obszarach: a) ekosystem innowacji; b) zarządzanie innowacją; c) wymiana wiedzy, w tym transfer technologii; d) dostęp do finansowania; oraz e) rozwój zdolności ludzkich.

70. Jest zdania, że władze lokalne i regionalne mogą również przyczynić się do rozwijania sieci kontaktów między UA a UE w zakresie innowacji i dbać o to, by była ona na miarę ambitnego celu, którym jest powiązanie szerokiego grona podmiotów i ekosystemów badawczych i innowacyjnych na styku Afryki i Europy oraz przyczynienie się w ten sposób do realizacji wspólnego programu UA–UE na rzecz innowacji.

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Unijny plan działania na rzecz zwalczania nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i przestępczości zorganizowanej (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C, C/2024/5370, 17.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5370/oj>).

71. Zachęca Komisję Europejską do zwiększenia inwestycji w kształcenie i badania naukowe w ramach partnerstwa Afryka-UE.

Bruksela, dnia 21 listopada 2024 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Vasco ALVES CORDEIRO
